

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 15/21

Luxemburg, 11 februari 2021

Arrest in de gevoegde zaken C-407/19 Katoen Natie Bulk Terminals NV en General Services Antwerp NV / Belgische Staat en C-471/19 Middlegate Europe NV / Ministerraad

Een wet op grond waarvan havenarbeid is voorbehouden aan erkende havenarbeiders kan verenigbaar zijn met het Unierecht indien deze wet als doel heeft om de veiligheid in de havengebieden te waarborgen en arbeidsongevallen te voorkomen.

De betrokkenheid van een paritair samengestelde administratieve commissie bij de erkenning van havenarbeiders is echter noch noodzakelijk, noch geschikt om het nagestreefde doel te bereiken

In het Belgische recht wordt havenarbeid specifiek geregeld in de wet betreffende de havenarbeid. Volgens die wet mag havenarbeid alleen door erkende havenarbeiders worden verricht. In 2014 had de Europese Commissie een aanmaningsbrief gezonden aan België en deze lidstaat meegedeeld dat zijn regeling voor havenarbeid in strijd was met de vrijheid van vestiging (artikel 49 VWEU). Naar aanleiding van deze brief heeft België in 2016 een koninklijk besluit aangenomen betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die vallen onder de wet betreffende de havenarbeid, waarin wordt vastgesteld hoe die wet zal worden toegepast. Hierop besloot de Commissie om de niet-nakomingsprocedure tegen deze lidstaat te beëindigen.

In de zaak Katoen Natie Bulk Terminals en General Services Antwerp (C-407/19) hebben Katoen Natie Bulk Terminals en General Services Antwerp, twee ondernemingen die havenwerkzaamheden in België en daarbuiten verrichtten, de Raad van State (België) verzocht om nietigverklaring van dat koninklijk besluit uit 2016. Zij zijn namelijk van mening dat zij door het koninklijk besluit geen havenarbeiders uit andere lidstaten dan België in dienst kunnen nemen om in Belgische havengebieden te werken.

In de zaak Middlegate Europe (C-471/19) moet de onderneming Middlegate Europe een boete betalen omdat de Belgische politie heeft geconstateerd dat er havenarbeid is verricht door een niet-erkende havenarbeider. In de procedure bij de verwijzende rechter in deze tweede zaak, namelijk het Grondwettelijk Hof (België), heeft Middlegate Europe de grondwettigheid van de wet betreffende de havenarbeid betwist op de grond dat deze wet in strijd is met de vrijheid van handel en nijverheid van ondernemingen. Het Grondwettelijk Hof heeft erop gewezen dat die door de Belgische Grondwet gewaarborgde vrijheid nauw verbonden is met verschillende door het VWEU gewaarborgde fundamentele vrijheden, zoals het vrij verrichten van diensten (artikel 56 VWEU) en de vrijheid van vestiging (artikel 49 VWEU). Het heeft daarom besloten om, net als de Raad van State in de eerste zaak, het Hof vragen te stellen om zo te vernemen of de nationale regeling, die nog steeds voorziet in specifieke regels voor het in dienst nemen van havenarbeiders, verenigbaar is met die twee bepalingen. In deze gevoegde zaken wordt het Hof verzocht om, naast het antwoord dat het op deze vraag dient te geven, ook aanvullende criteria aan te reiken aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de regeling voor havenarbeiders in overeenstemming is met de eisen van het Unierecht.

Beoordeling door het Hof

Het Hof stelt om te beginnen vast dat de onderzochte regeling inhoudt dat niet in België gevestigde ondernemingen die zich in deze lidstaat willen vestigen om er havenactiviteiten uit te voeren of die – zonder zich daar te vestigen – in dat land havendiensten willen verrichten, uitsluitend een beroep mogen doen op havenarbeiders die overeenkomstig deze regeling als zodanig zijn erkend, zodat die ondernemingen geen gebruik kunnen maken van hun eigen personeel en ook geen andere,

niet-erkende arbeiders in dienst kunnen nemen. Bijgevolg vormt deze regeling, die het voor die ondernemingen minder aantrekkelijk kan maken om zich in België te vestigen of in deze lidstaat diensten te verrichten, een beperking van de vrijheid van vestiging en de vrijheid van dienstverrichting, die respectievelijk door de artikelen 49 en 56 VWEU worden gewaarborgd. Het Hof herinnert eraan dat een dergelijke beperking kan worden gerechtvaardigd door een dwingende reden van algemeen belang, mits die beperking geschikt is om het nagestreefde doel te verwezenlijken en niet verder gaat dan nodig is om dat doel te bereiken. In dit geval is de onderzochte regeling volgens het Hof op zich niet ongeschikt of onevenredig om het ermee beoogde doel te bereiken, namelijk het waarborgen van de veiligheid in de havengebieden en het voorkomen van arbeidsongevallen. Op grond van een alomvattende beoordeling oordeelt het Hof dat die regeling verenigbaar is met de artikelen 49 en 56 VWEU indien de voorwaarden en bepalingen die ter uitvoering ervan zijn vastgesteld, zijn gebaseerd op objectieve, niet-discriminerende en vooraf kenbare criteria op grond waarvan havenarbeiders uit andere lidstaten kunnen aantonen dat zij in hun land van herkomst voldoen aan eisen die gelijkwaardig zijn aan de eisen die gelden voor binnenlandse havenarbeiders, en er voorts niet wordt voorzien in een beperkte pool van arbeiders die voor erkenning in aanmerking kunnen komen.

Voorts onderzoekt het Hof de verenigbaarheid van het bestreden koninklijk besluit met de verschillende door het VWEU gewaarborgde vrijheden van verkeer en stelt het vast dat de nationale regeling ook een beperking vormt van het in artikel 45 VWEU neergelegde vrije verkeer van werknemers, aangezien die regeling een afschrikkende werking kan hebben op werkgevers en werknemers uit andere lidstaten. Vervolgens gaat het Hof na of de verschillende in die regeling vervatte maatregelen noodzakelijk zijn voor het doel om de veiligheid in de havengebieden te waarborgen en arbeidsongevallen te voorkomen, en of zij evenredig zijn aan dit doel.

In dit verband is het Hof in de eerste plaats van oordeel dat de onderzochte regeling, die onder meer erin voorziet dat:

- de erkenning van havenarbeiders gebeurt door een administratieve commissie die paritair is samengesteld uit leden die door werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties zijn aangewezen;
- deze commissie, afhankelijk van de behoefte aan arbeidskrachten, ook bepaalt of de erkende arbeiders al dan niet moeten worden opgenomen in een pool van havenarbeiders, waarbij voor de niet in die pool opgenomen havenarbeiders de duur van de erkenning beperkt is tot de duur van hun arbeidsovereenkomst, zodat voor elke nieuwe overeenkomst die zij sluiten, een nieuwe erkenningsprocedure moet worden gestart;
- er geen maximumtermijn is waarbinnen die commissie een besluit moet nemen,

niet verenigbaar is met de in de artikelen 45, 49 en 56 VWEU neergelegde vrijheden van verkeer, aangezien deze regeling noodzakelijk noch geschikt is om het beoogde doel te bereiken.

In de tweede plaats onderzoekt het Hof de voorwaarden voor de erkenning van havenarbeiders. Volgens de onderzochte regeling moet een werknemer, tenzij hij kan aantonen dat hij in een andere lidstaat voldoet aan gelijkwaardige voorwaarden, voldoen aan eisen inzake medische geschiktheid, slagen voor een psychologische test en een voorafgaande beroepsopleiding volgen. Volgens het Hof zijn deze eisen aan te merken als voorwaarden die geschikt zijn om de veiligheid in de havengebieden te waarborgen en zijn zij evenredig aan dat doel. Dergelijke maatregelen zijn dus verenigbaar met de vrijheden van verkeer van de artikelen 45, 49 en 56 VWEU. Het Hof is echter van oordeel dat het aan de verwijzende rechter staat om na te gaan of de taak die aan de werkgeversorganisatie, en eventueel aan de vakbonden van erkende havenarbeiders, is opgedragen bij de aanwijzing van de organen die met het verrichten van die onderzoeken, tests of proeven belast zijn, niet van dien aard is dat daardoor het transparante, objectieve en onpartijdige karakter van de onderzoeken, tests of proeven in twijfel kan worden getrokken.

In de derde plaats is het Hof van oordeel dat de onderzochte regeling, op grond waarvan een havenarbeider die overeenkomstig eerdere wettelijke regels is erkend, deze erkenning behoudt en

wordt opgenomen in de pool van havenarbeiders, niet ongeschikt is om het nagestreefde doel te bereiken en ook niet onevenredig is aan dat doel, zodat de regeling ook op dit punt verenigbaar is met de in de artikelen 45, 49 en 56 VWEU neergelegde vrijheden.

In de vierde plaats is het Hof van oordeel dat de onderzochte regeling, volgens welke voor de overgang van een havenarbeider naar de pool van werknemers van een ander havengebied dan dat waar hij is erkend, de bij collectieve arbeidsovereenkomst vastgestelde voorwaarden en bepalingen gelden, in overeenstemming is met de in de artikelen 45, 49 en 56 VWEU neergelegde vrijheden van verkeer. Het staat evenwel aan de verwijzende rechter om na te gaan of deze bij cao vastgestelde voorwaarden en bepalingen noodzakelijk zijn voor het doel om de veiligheid in elk havengebied te verzekeren, en evenredig zijn aan dit doel.

In de laatste plaats verklaart het Hof dat een regeling volgens welke logistieke werknemers in de havengebieden moeten beschikken over een „veiligheidscertificaat” waarvan de wijze van afgifte bij cao is vastgesteld, niet onverenigbaar is met de in de artikelen 45, 49 en 56 VWEU neergelegde vrijheden, mits de voorwaarden voor de afgifte van dat certificaat noodzakelijk zijn voor het doel de veiligheid in de havengebieden te waarborgen, en evenredig zijn aan dit doel, en de procedure voor het verkrijgen ervan geen buitensporige en onevenredige administratieve lasten met zich meebrengt.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106